

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL**

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 31 ta' Mejju, 2023.

Numru 2

Rikors numru 1243/2012/2 GM

Giuseppe sive Joseph Camilleri

v.

**Emanuel sive Leli Camilleri u b'digriet tat-13 ta' Marzu 2020 ġie
msejjaħ fil-kawża l-Uffiċċju Kongunt**

1. Din is-sentenza titratta t-talba tal-attur għat-tħassir tas-sentenza li din il-Qorti tat fit-23 ta' Frar 2022 ("sentenza attakkata") li biha ġie miċħud l-appell tal-istess attur minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-15 ta' Lulju 2021, u sabiex issir ritrattazzjoni. L-attur ibbaża t-talba fuq l-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 u jallega li s-sentenza attakkata hi milquta minn żball ta' fatt.

Preliminari

2. Il-kawża nbdiet b'rikors maħluf ippreżentat fl-14 ta' Diċembru 2012.

L-isfond fattwali ġie spjegat hekk fis-sentenza attakkata :

“9. Fir-rikors maħluf l-attur sostna li hu inkwilin rikonoxxut mill-Gvern (l-Uffiċċju Kongunt) ta' żewġ biċċiet art biswit xulxin:

- (i) Waħda b'forma rettangolari u bin-numru ta' referenza A/2693/1997 magħrufa bħala 'Għalqa Hbula ta' Ġiovaddu', id-Dokkiena, fin-Naxxar, bi qbiela ta' €19.80 fis-sena;
- (ii) Oħra b'forma aktar kwadra u bin-numru ta' referenza A/2128/1997 magħrufa bħala 'Għalqa ta' Taxi' jew 'ta' Wied Hattiek', (magħrufa mal-Uffiċċju Kongunt ukoll bħala "Ta' Pannelli") bi qbiela ta' €18.63 fis-sena.

10. Iż-żewġ porzjonijiet art huma delinejati bl-aħmar f'pjanta annessa mar-rikors promutur, immarkata Dok JC3. Fl-istess pjanta l-attur indika ukoll b' kuluri differenti diversi partijiet tal-istess art li skontu huma illegalment okkupati minn membri differenti tal-familja tiegħu. Għalhekk, fetaħ din il-kawża, kif ukoll tliet kawżi oħra, kontra l-familjari tiegħu sabiex jiġu żgumbrati mill-istess.

10. Il-parti rilevanti ta' Dok. JC3 qegħda tiġi riprodotta:

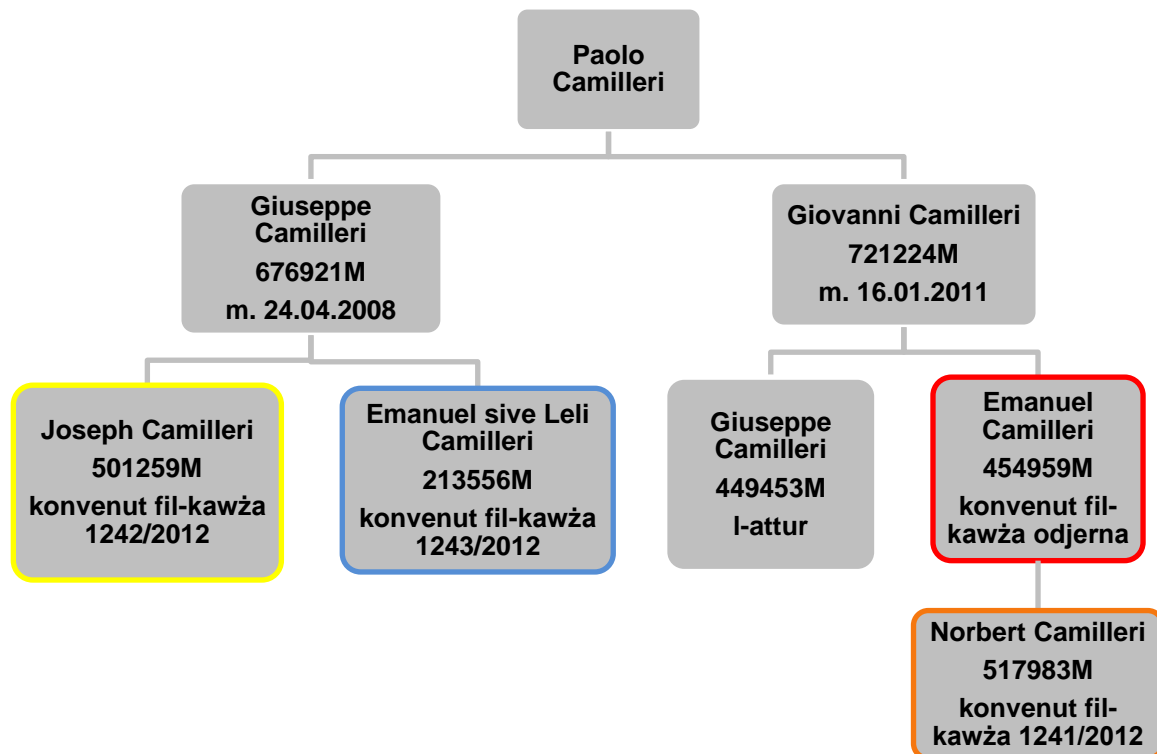
'Għalqa
Hbula ta'
Ġiovaddu'
id-
Dokkiena
(A2693/19
97)
→

'Għalqa ta'
Taxi/ ta'
Wied
Hattiek/ Ta'
Pannelli
(A2128/19
97).
←

11.1. *Il-parti ndikata bil-blu hi l-art meritu tal-kawża in eżami.*

12. *Il-partijiet fl-imsemmija erba' kawżi huma kollha dixxendenti ta' Paolo Camilleri, il-gabillott originali, bil-mod segwenti:*

Il-konvenuti fl-erba' kawżi huma hawn senjalati bil-kuluri użati mill-attur f' Dok JC3.

13. *Fl-erba' kawżi l-ewwel Qorti ċaħdet it-talbiet tal-attur fir-rigward l-għalqa 'ta' Taxi' sive ta' 'Wied Fattiek' inkwantu kkonkludiet li l-attur ma jgawdix it-titolu minnu vantat fuq din l-art."*

3. Permezz ta' rikors ippreżentat fl-4 ta' Awwissu 2021, l-attur appella u talab lil din il-Qorti:

"sabiex tħassar u tirrevoka s-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, tal-15 ta' Lulju 2021, fl-ismijiet premissi, inkwantu laqgħet it-tieni eċċezzjoni tal-konvenut, u ċaħdet it-talbiet kollha attriċi, bl-ispejjeż kontra tiegħu, u tipprovdi minflok, billi tilqa' t-talbiet kollha attriċi, u

tiċġad l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenut u tal-kjamat fil-kawża, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellat u l-kjamat fil-kawża.”

4. Permezz tas-sentenza kontestata li ngħatat fit-23 ta' Frar 2022, din il-Qorti ċaħdet l-appell tal-attur bl-ispejjeż kontrib.

5. Safejn rilevanti għar-rikors in eżami, il-motivazzjonijiet li ngħataw fis-sentenza attakkata kienu s-segwenti:

“16. Il-Qorti tqis li l-aggravji kollha tal-attur, permezz ta' liema sostanzjalment għadu jsostni illi hu l-inkwilin rikonoxxut mill-kjamat fil-kawża tal-għalqa 'ta' Taxi' sive 'ta' Wied Hattiek', ma jistgħux iwasslu sabiex jiġi ddikjarat li hu l-inkwilin rikonoxxut tal-art in kwistjoni. L-attur ibbaża l-pretensjoni tiegħu fuq il-premessa li “huwa l-inkwilin rikonoxxut mill-Gvern (l-Uffiċċju Kongunt)”. Madankollu din il-premessa giet kontestata mill-kjamat in kawża li ddikjara li għal dak li jirrigwarda l-art magħrufa bħala 'Għalqa ta' Taxi' jew 'ta' Wied Hattiek', is-Salina, San Pawl il-Baħar, it-titolu li jippretendi l-attur ma jeżistix.¹

17. F'affidavit ta' Martin Bajada (direttur tal-Inspectorate, Enforcement and Compliance Department) giet spjegata l-pożizzjoni tal-Uffiċċju Kongunt relattiva għall-art ta' Taxi (Lands File No: A2128/97):

“..., jidher illi fil-file relattiv ma nstabet ebda dikjarazzjoni ta' ċessjoni tal-qbiela minn individwi, u għalkemm l-irċevuti joħorġu fuq persuni partikolari, ma jfissirx illi tali individwi se jiġu rikonoxxuti, iżda ssir bħallikieku dawn l-individwi jkunu qed iħallsu l-qbiela f'isem dik il-persuna li fil-verita jkollha titolu rikonoxxut. Skont il-Property Form, li permezz tagħha l-art giet trasferita mis-Santa Sede lill-Gvern ta' Malta, hawn annessa u mmarkata bħala Dok B, l-art qegħda f' isem John (Gianni) Camilleri, wlied Paolo Camilleri. Inoltre, fuq din l-art ma saret ebda talba għal rikonoxximent, madanakollu jidher illi hemm Correction Sheet (Dok C) li turi li l-art għadha f'isem John Camilleri (K.I. 721224M). Il-missier seta' jgħaddi l-art lil uliedu x'hin irid sabiex jiġu rikonoxxuti taħt il-Kap. 199, iżda dan ma jidherx li seħħ għax imkien ma jirriżulta li sar xi trasferiment tal-file relattiv.”²

18. Skont l-attur, missieru ċeda favurih il-qbiela tal-għalqa 'ta' Taxi' sive 'ta' Wied Hattiek' fl-1993.³ Madanakollu l-ebda dikjarazzjoni f'dak is-sens ma nstabet fil-files tal-Uffiċċju Kongunt li qiegħed jistrieħ fuq l-informazzjoni li hemm fil-property form li saret meta l-art in kwistjoni

¹ Fol. 739, 740 u l-affidavit ta' Martin Bajada a fol. 766 et seq.

² Fol. 766 – 7.

³ Fol. 66 tal-proċess numru 1244/2012.

kienet għaddiet lill-Gvern mingħand il-Knisja. L-istess dokument isejjaħ lil John Camilleri⁴ u certu Manuel, brother of John, son of Paolo⁵ għalkemm Osterios Aquilina xehed illi l-Kurja kienet għamlet korrezzjoni fis-sens illi l-gabillott rikonoxxut huwa John Camilleri waħdu.⁶

19. Jirriżulta mill-atti li minkejja dan, l-attur ħallas il-qbiela għall-istess art, identifikata fl-irċevuti maħruġa mid-Dipartiment tal-Proprieta` tal-Gvern bħala proprieta` numru J57326, f'ħames okkażjonijiet differenti:⁷

19.1. pagament datat 12 ta' Lulju 2012 ta' €353.97 għall-perjodu bejn l-1 ta' Jannar 1993 sal-31 ta' Diċembru 2011;⁸

19.2. pagament ieħor datat 29 ta' Jannar 2013 ta' €18.64 għall-perjodu bejn l-ewwel ta' Jannar 2012 u l-31 ta' Diċembru 2012;

19.3. pagament ulterjuri fit-2 ta' Ottubru 2013 ta' 18.64 għall-perjodu bejn l-1 ta' Jannar 2013 sal-31 ta' Diċembru 2013;⁹

19.4. pagament ta' €18.64 fit-12 ta' Jannar 2015 għas-sena 2014;¹⁰ u

19.5. pagament ieħor ta' €18.64 fil-5 ta' Jannar 2016 għas-sena 2015.¹¹

20. L-ewwel pagament li sar mill-attur kien biss f'it xhur qabel ippreżenta l-kawża. Dan wara li fis-27 ta' Jannar 2012 il-kjamat in kawża baġħatlu ittra u għall-ewwel darba talbu jħallas l-arretrati li kienu dovuti.¹² Mistoqsi għalfejn huwa qatt ma ħallas il-qbiela qabel l-2012 l-attur wieġeb li pprova iżda ma setax għaliex mid-Dipartiment konċernat infurmawh li l-ewwel riedu jagħmlu r-riċerka tagħhom¹³ u dak iż-żmien is-C file ma kienx għadu jeżisti.¹⁴

21. Min-naħa l-oħra l-konvenut argumenta li l-istess porzjon art tissejjaħ 'ta' Pannelli'¹⁵. Igħid li huwa jaħdem il-parti markata bir-roża fil-pjanta mehmuża mal-affidavit tiegħu¹⁶ u li ma tikkorrispondix mal-parti kulurita blu mill-attur fuq Dok. JC3, li skont dan tal-aħħar hija l-

⁴ Missier il-partijiet li miet fis-16 ta' Jannar 2011.

⁵ Fol. 51.

⁶ Fol. 131.

⁷ Ara wkoll it-tabella ppreżentata minn Martin Bajada a fol. 436 tal-proċess 1244/2012 GM immarkata 'Dok AX1'.

⁸ Fol. 8.

⁹ Ara fol. 37 et seq. tal-proċess 1244/2012GM.

¹⁰ Fol. 129 – 130 tal-proċess 1244/2012 GM.

¹¹ Fol. 438 tal-proċess 1244/2012 GM.

¹² Fol. 9.

¹³ Fol. 333.

¹⁴ Fol. 334.

¹⁵ Fol. 91.

¹⁶ Fol. 94.

parti okkupata mill-konvenut. Żied iġħid li t-titolu ta' qbiela fuq l-art ta' Pannelli kien originarjament ta' nannuh Paolo Camilleri u sussegwentement għadda għand missieru Giuseppe Camilleri u zijuh John Camilleri. Iġħid li meta dawn tal-aħħar mietu l-art baqgħet tinħadem minnu, f'ih Joey u l-kuġini Emanuel Camilleri u Pawlu Camilleri. Żied li hu u f'ih Joey komplew jagħmlu kif kien jagħmel missieru ma' f'ih John, ċioe` jagħtu sehemhom mill-qbiela lil Emanuel Camilleri li mbagħad kien iħallas għal kulħadd. Prova ta' dan ippreżenta numru sostanzjali ta' f'ħlasijiet ta' qbiela relattivi għall-art 'ta' Pannelli' li jmorru lura sal-1890.¹⁷

22. *Konness mal-appell li qiegħed jiġi deċiż b'din is-sentenza hemm l-appell **Giuseppe sive Joseph Camilleri v. Emanuel Camilleri et** (1244/2012/1) deċiż illum fejn il-Qorti diġa` għamlet il-konsiderazzjonijiet tagħha dwar aggravji identiċi li ressaq l-attur. Il-Qorti m'għandhiex x'izzid ma' dak li qalet u sabiex tevita ripetizzjoni bla bżonn tiddikjara li l-konsiderazzjonijiet kollha li għamlet f'dik is-sentenza b'referenza għall-art ta' Taxi, jew ta' Pannelli japplikaw mutatis mutandis għall-każ in ezami. L-attur ma tax prova sodisfaċenti li missieru ċedielu l-qbiela tal-għalqa ta' Ta' Taxi jew ta' Pannelli u lanqas li huwa l-inkwilin rikonoxxut tal-istess. Għalhekk in kwantu l-kawża tirreferi għal dik l-art, ma tistax tirnexxi."*

6. Fir-rikors in kwistjoni l-attur jilmenta li s-sentenza attakkata hi l-effett ta' żball ta' fatt li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża kif imfisser fl-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 ossija illi din il-Qorti:

"assumiet bħala fatt illi Joseph Camilleri (ir-ritrattand) ma huwiex inkwilin rikonoxxut bħala tali tal-art u cioe l-għalqa ta' Taxi sive ta' Wied Fattiek, u abbażi ta' tali assunzjoni l-Qorti pproċediet sabiex tiċħad l-appell propost mir-ritrattand u dan meta l-provi sija dokumentali kif ukoll dawk orali juri l-kontra."

7. Talab għalhekk lil din il-Qorti sabiex:

"1. Tirrexxindi u f'ħassar is-sentenza fuq imsemmija fl-ismijiet premissi tat-23 ta' Frar 2022 u dan minħabba li hija vvizjata kif ingħad hawn fuq u dan a tenur tal-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta; u

2. Tordna konsegwentement ir-ritrattazzjoni tal-istess kawża skont il-Liġi

Bl-ispejjeż u bl-ingunzjoni tar-ritrattati in subizzjoni."

¹⁷ Fol. 156 et seq.

8. L-istess talba saret ukoll fit-tliet kawżi l-oħra konnessi bin-numri 1241/2012 GM, 1242/12 GM u 1244/12 GM deċiżi wkoll illum.

9. L-Uffiċċju Kongunt wieġeb illi l-punt li dwaru ddeċidiet din il-Qorti kien wieħed kontestat mill-partijiet. Għalhekk talba għal ritrattazzjoni ma tistax tintlaqa'.

10. Il-konvenut Camilleri wkoll wieġeb illi t-talba tal-attur m'għandhiex tintlaqa' għar-raġuni li l-allegat żball ta' fatt ma jissodisfa l-ebda wieħed mill-ħames elementi kumulattivi li huma meħtieġa biex tintlaqa' talba magħmula taħt l-artikolu 811(l) tal-Kap. 12.

11. Permezz ta' rikors ippreżentat fil-11 ta' Awwissu 2022 l-attur talab għar-rikuża tal-Imħallfin li qegħdin jippresjedu din il-Qorti. Talba li ġiet miċħuda b' deċiżjoni li ngħatat fit-13 ta' Ottubru 2022.

Konsiderazzjonijiet

12. L-attur jilmenta li hemm żball ta' fatt meta fis-sentenza attakkata din il-Qorti qalet:

- i. illi ma nstabet l-ebda dikjarazzjoni fil-*files* tal-kjamat in kawża fis-sens illi fl-1993 missier l-attur ċeda favur dan tal-aħħar il-qbiela tal-għalqa '*ta' Taxi' sive 'ta' Wied Hattiek'*;
u
- ii. li l-provi juru anzi li missier l-attur kien baqa' jhallas kull sena l-qbiela fuq l-art '*ta' Wied Hattiek'*".

13. F'dan ir-rigward l-attur qal illi:

13.1. f'paragrafu 20 tas-sentenza numru 1244/12, li ġie applikat *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, din il-Qorti "*injorat għal kollox l-informazzjoni li kienet tinstab fl-istess file u dan billi tat każ biss id-dikjarazzjoni illi l-property form ma kinitx tinstab fil-file meta fil-verita jirriżulta mill-inkartament illi fil-fatt Property Form kien/jew xi darba kien hemm.*" Isostni li d-dokument a fol. 41 u 42 tal-proċess numru 1244/12 jikkontradiċi dak li xehed Martin Bajada u l-konklużjoni raġġunta minn din il-Qorti. L-attur jilmenta wkoll li din il-Qorti wkoll injorat ix-xhieda tiegħu u dik ta' bosta rappreżentanti oħra tal-Gvern li kkonfermaw li huwa fil-fatt l-inkwilin rikonoxxut tal-art in kwistjoni, u li skartat għal kollox ir-rilevanza tal-'*A file*' u d-dokumenti kontenuti fih;

13.2. kuntarjament għal dak li ngħad f'paragrafi 25, 27 u 31 tas-sentenza numru 1244/12, li ġew applikati *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, “*ġie debitament pruvat illi fir-riċevuti maħruġa mill-Kurja dejjem kien jinħarġu fuq Emanuel Camilleri u Giovanni Camilleri (Ziju). Emanuel Camilleri fil-kawża 1244/12 huwa iben Giovanni Camilleri u mhux in-neputi tiegħu. Għalhekk kien impossibbli illi l-Qorti tasal għal konkluzjoni illi Emanuel Camilleri huwa inkwilin rikonoxxut.*” Jilmenta ukoll illi “*ma teżisti l-ebda prova li fattwalment missier ir-ritrattand kompli jħallas huwa l-qbiela wara li sar it-trasferiment fuq ibnu. Anzi, x' aktarx il-grad tal-probabbli ixaqleb lejn it-teżi illi hu ir-ritrattand, Emanuel Camilleri (K1454959M) kompli jħallas il-qbiela biex jipprova jaqliba favur tiegħu, kif prova jagħmel bix-xhieda tiegħu*”;

13.3. f'paragrafu 34 tas-sentenza numru 1244/12, li ġie applikat *mutatis mutandis* għall-każ in eżami, il-Qorti nrorat ix-xhieda ta' Martin Bajada li kkonferma li ma hemm l-ebda prassi definita ta' kif wieħed jista' jittrasferixxi l-qbiela tant li bidwi seta' jmur l-Uffiċċju Kongunt u jagħmel dan bil-fomm. Jilmenta li din il-Qorti eskcludiet għal kollox il-possibilità li kien hemm żball.

14. Konness mar-rikors li qiegħed jiġi deċiż b'din is-sentenza hemm rikors identiku fil-kawża fl-ismijiet Giuseppe sive Joseph Camilleri v.

Emanuel Camilleri et (1244/2012/2) deciż illum fejn il-Qorti diġà għamlet il-konsiderazzjonijiet dwar l-ilmenti u t-talbiet tal-attur. Il-Qorti m'għandhiex x'izzid ma' dak li qalet u sabiex tevita ripetizzjoni bla bżonn tiddikjara li l-konsiderazzjonijiet kollha li għamlet f'dik is-sentenza japplikaw *mutatis mutandis* għar-rikors in eżami wkoll. Ittenni għalhekk li l-iżball allegat mill-attur mhu xejn għajr nuqqas ta' qbil mal-apprezzament tal-fatti li għamlet din il-Qorti. Ifallu għalhekk l-elementi meħtieġa sabiex din il-Qorti tħassar is-sentenza attakkata a bażi tal-Artikolu 811(I) tal-Kap. 12.

Għal dawn il-motivi tiċċhad it-talbiet tal-attur magħmula bir-rikors tal-20 ta' Mejju 2022, bl-ispejjeż kollha kontrih.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Anthony Ellul
Imħallef

Deputat Reġistratur
gr